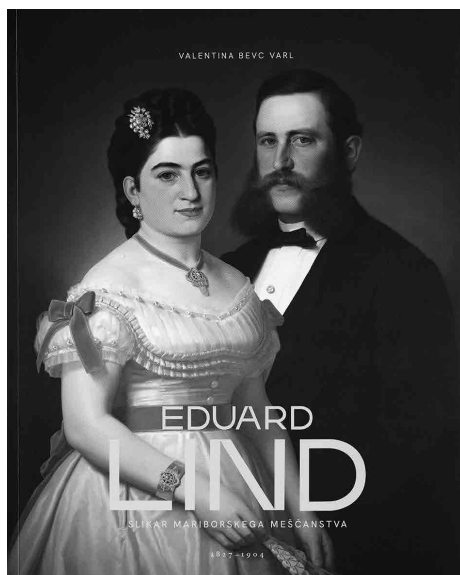

**VALENTINA BEVC VARL:
EDUARD LIND (1827–1904):
SLIKAR MARIBORSKEGA
MEŠČANSTVA**

Zbirka: *Osvetljena dediščina*, št. 7, Pokrajinski muzej Maribor. Odgovorna urednica: dr. Mirjana Koren. Recenzentki: dr. Polona Vidmar, dr. Vlasta Stavbar. Jezikovni pregled: mag. Darja Gabrovšek Homšak. Oblikovanje: Dušan Pogačar.

Pokrajinski muzej Maribor je ob koncu leta 2024 izdal že svojo sedmo edicijo zbirke *Osvetljena dediščina*, ki je svojo pot začela leta 2006 z izdajo znanstvene monografije dr. Andreje Vrišer z naslovom: *V fraku in krinolini: moda v obdobjih bidermajerja in drugega rokoka na likovnih delih in fotografijah na Slovenskem*. Zbirka *Osvetljena dediščina* se osredotoča na poglobljeno analizo in interpretacijo premične dediščine s poudarkom na gradivu Pokrajinskega muzeja Maribor, ki se po svoji vsebini

in ekotipih vključuje v panonsko-alpski svet ustvarjalnega miljeja Srednje Evrope.

Znanstvena monografija z naslovom *Eduard Lind (1827–1904): slikar mariborskega meščanstva* je delo kustodije svetovalke dr. Valentine Bevc Varl. Študija postavlja v osredje izjemen opus mariborskega slikarja Eduarda Linda, rojenega v Hamburgu leta 1827, od koder ga je učna in ustvarjalna pot ponesla najprej v dansko obmorsko mesto Altono, kjer se je izobrazil v risanju in slikanju. Na študijsko potovanje se je odpravil v Švico, Francijo, Dresden, na območje Dunaja, Gradca in naposled Maribora, kamor pride konec leta 1855. Eduard Lind se je, kot piše avtorica, prav v Mariboru razvil v izjemnega portretista in umetniškega slikarja. Njegov opus obsega vsaj 408 portretov, krajin in del s sakralno tematiko; k temu je potrebno prišteti še vsaj 300 manjših naročil in popravil, kar nam razkriva beležnica, ohranjena v Pokrajinskem arhivu Maribor, v katero je Lind skrbno popisoval naročila in izvedena dela.

Avtorica znanstvene monografije dr. Valentina Bevc Varl se je raziskave slikarjevega opusa lotila kompleksno. Nikakor ne gre za klasični opis slikarjevega opusa, ki bi ga pri tovrstni tematiki pričakovali, ampak je avtorica pristopila k slikarjevemu opusu analitično in s kulturno-zgodovinsko interpretacijo. Struktura monografije nam razkriva raznovrstnost slikarjevega opusa, torej od risb, skic, akvarelov, sakralnih del, portretov cerkvenih dostojanstvenikov, portretov mariborskih županov in zaslužnih meščanov do portretov za zasebne naročnike, krajine in arhitekturo.

Monografijo lahko beremo tudi kot življenjepis meščana, umetnika sredine in druge polovice 19. stoletja, ki se je v podeželskem mestecu habsburške monarhije prebijal iz anonimnosti v vrhunskega, nepogrešljivega interpreta meščanskega miljeja. Zgodbo o Eduardu Lindu lahko beremo kot klasično zgodbo slehernika, ki je živel in deloval v mestu, v katerem je v drugi polovici 19. stoletja živelo okoli 3600 ljudi, z Graškim, Magdalenskim in Koroškim predmestjem, ki so l. 1851 priključeni k mestni upravi pa 6850 prebivalcev. K potencialnim 3600 oziroma 6850 naročnikom je potrebno prišteti še mestno občino, cerkev in vojsko, ki so zapolnjevali naročila slikarja. Detektivsko razkrivanje slikarjevega življenja, nam razkriva, da je v svoji ustvarjalni dobi med 30. in 60. letom opravil glavnino dela; v zadnjih dveh desetletjih pa je praktično živel »iz rok v usta«. Potomcev, ki bi »poskrbeli« za njega, kot je bila navada, ni bilo; njegovi otroci so bila njegova dela oziroma meščani Maribora, kar nas pripelje k drugi paradigmi omenjene monografije – kulturno-zgodovinskemu kontekstu.

Pričujočo monografijo lahko in moremo brati tudi kot leksikon oziroma enciklopedijo mariborskega meščanstva 19. stoletja. Monografija nas zapelje v strukturo meščanske podstat, ki razkriva hierarhijo podeželskega mesta sredine 19. stoletja, ki je delovalo znotraj triade medsebojnih odnosov mestne uprave – gospodarstva – kulture, kar nam razkrivajo ohranjeni celopostavni portreti županov (A. Tapeiner, M. Reiser, A. Nagy), gospodarstvenikov (H. Gasteiger, J. Pfrimer, R.

Bancalari) in kulturnika (R. Pachner). Po hierarhični lestvici v mestu so nato obrtniki in zaslužni vojaki. Z opisi in življenjem meščanov nam avtorica pronicljivo naslika portret meščanstva 19. stoletja. Pred bralcem se vrstijo življenjske zgodbe posameznikov, ki so tvorili materialno in duhovno blaginjo mesta ob Dravi v sredini in drugi polovici 19. stoletja.

Znanstvena monografija *Eduard Lind (1827–1904): slikar mariborskega meščanstva* avtorice dr. Valentine Bevc Varl je potrebno uvrstiti ob bok do sedanjim monografijam Maribora, ki jih raziskovalci mestne zgodovine ne moremo spregledati, začevši z monografijo Rudolfa Gustava Puffa, *Marburg in Steiermark: seine Umgebung, Bewohner und Geschichte* (1846/1847), Maribor: njegova okolica, prebivalci in zgodovina (prevod: Franz Vogeltnik, ur. Jože Curk, Založba Obzorja, 1999); leta 2012 je Pokrajinski arhiv Maribor izdal študijo urbane zgodovine Maribora z naslovom: *Maribor, mesto, hiše, ljudje: stavbna zgodovina starega mestnega jedra med sredino 18. stoletja in letom 1941*. Pod monografijo so se podpisali Zdenka Semlič Rajh, Žiga Oman in Lučka Mlinarič. Znanstvena monografija muzejske svetovalke dr. Valentine Bevc Varl smiselno nadgrajuje obe. Še več, če je monografija *Maribor, mesto, hiše, ljudje* iz leta 2012 postavila okostje, in je Puffova iz leta 1847 sicer začela pri živčevju, je monografija o Edvardu Lindu, mesto ob Dravi, obdala še z mesom, ki ga bomo raziskovalci zgodovine Maribora uživali še več desetletij.

Oskar Habjanič